

RIS-nummer: 314477

Schriftelijke vragen: Ruimte voor kerken in Den Haag
Indiener: Judith Klokkenburg (ChristenUnie/SGP)

Datum: 31 januari 2023

Aan de voorzitter van de gemeenteraad,

In Den Haag zijn vele (internationale) kerken actief. Naast het houden van hun (veelal zondagse) diensten, vervullen kerken een belangrijke maatschappelijke functie in de wijken waar ze actief zijn. Denk aan het functioneren als het uitgiftepunt van de voedselbank, taallessen, huiswerkbegeleiding, uitdelen van kleding, aanschuiftafels en het omkijken naar elkaar. Het Knooppunt Kerken en Armoede laat in het onderzoek 'Gerechtigheid en Barmhartigheid' zien dat de kerk een grote maatschappelijke waarde heeft¹. Trouw publiceerde naar aanleiding van het onderzoek het artikel: 'Van voedselhulp tot taallessen en huiswerkbegeleiding: dit doen de Nederlandse kerken voor de armen'² met daarin ook Haagse voorbeelden.

Overeenkomstig art. 30 van het Reglement van orde stelt het raadslid Judith Klokkenburg (ChristenUnie/SGP), de volgende vragen:

- 1) Is het college bekend met het onderzoek van het Knooppunt Kerken en Armoede en het genoemde artikel in Trouw?

Kenmerkend voor de aanpak van kerken is volgens het onderzoek het ondersteunen van mensen vanuit vertrouwen, liefde en gelijkwaardigheid: er worden niet eerst allerlei vragen gesteld om erachter te komen of mensen echt in aanmerking komen voor hulp.

- 2) Is het college het met de ChristenUnie/SGP eens dat kerken een belangrijke bijdrage leveren aan het welzijn in de stad?
- 3) Erkent het college dat kerken en diaconale organisaties makkelijker vanuit vertrouwen en gelijkwaardigheid hulp kunnen bieden dan de gemeente vaak kan? Graag nadere toelichting.
- 4) Op welke manier werkt het college samen met dergelijke initiatieven en ondersteunt het waar nodig?
- 5) Heeft het college zicht op hoeveel kerkgenootschappen in Den Haag zijn gevestigd?

Huisvesting is voor veel kerkgenootschappen een probleem. Kleinere en vaak internationale kerkgenootschappen komen veelal samen in gebouwen die op de nominatie staan om gesloopt te worden (denk aan de Kazerne), waardoor ze vaak anti-kraak overeenkomsten hebben, die op korte termijn opgezegd kunnen worden.

- 6) Is bij het college bekend hoeveel van de kerkgenootschappen een anti-kraak huurovereenkomst hebben?

¹ [Presentatie rapport 'Armoede in Nederland': Armoedehulpverlening door kerken veelzijdig maar vaak onbekend | Protestantse Kerk in Nederland](#)

² [Van voedselhulp tot taallessen en huiswerkbegeleiding: dit doen de Nederlandse kerken voor de armen \(trouw.nl\)](#)

- 7) Heeft het college contact met kerken die op zoek zijn naar tijdelijke dan wel definitieve huisvesting? Zo ja, met hoeveel kerkgenootschappen? Zo nee, waarom niet?

In Den Haag Zuidwest alleen al zijn minstens 35 kerkgenootschappen actief, de meeste van hen groeiend. De meeste van deze geloofsgemeenschappen zijn niet of nauwelijks betrokken bij gemeentelijke ontwikkelingen in de wijk.

- 8) Wat kan het college doen zodat kerken betrokken worden bij bijvoorbeeld de Regiodeal en het Nationaal Programma Zuidwest? Ziet het college de meerwaarde van het betrekken van kerken en religieuze organisaties in Zuidwest?
- 9) Op welke wijze kunnen kerken beschikbare gebouwen vinden die conform het bestemmingsplan door kerkgenootschappen gebruikt kunnen worden?

Er zijn diverse kerkgebouwen die herontwikkeld worden of recent herontwikkeld of gesloopt zijn, denk aan de Valkenboskerk, Jeruzalemkerk en de Ontmoetingskerk. Door deze ontwikkelingen daalt het absolute aantal vierkante meters dat als kerk gebruikt kan worden in Den Haag. De sloop/herontwikkeling is te verklaren doordat grotere traditionele kerkelijke gemeenten kleiner worden en daardoor het (vaak grote) kerkgebouw wat ze al decennia gebruiken niet meer kunnen financieren. Tegelijkertijd zien we met name onder internationale kerken een stijging van het aantal gelovigen en de daarbij behorende zoektocht naar ruimte om kerk te zijn.

- 10) Kan het college aangeven op welke manier de gemeente Den Haag rekening houdt met de behoefte en met de groeiende vraag van deze groeiende groep, veelal internationale, kerken?
- 11) Hoe en op welke manier houdt het college beschikbare ruimte voor kerken in beeld?

De ChristenUnie/SGP hoort vaak dat het lastig inzichtelijk te krijgen is welke gebouwen er geschikt zijn voor gebruik door een kerkgenootschap. Veel gebouwen die online staan bij onder andere fundainbusiness.nl kunnen wegens het geldende bestemmingsplan niet gebruikt worden door kerken.

- 12) Is het college het met de ChristenUnie/SGP eens dat zoekende geloofsgemeenschappen zouden kunnen profiteren van een overzicht van beschikbare en te verhuren ruimtes met de juiste bestemming c.q. functie? En erkent het college dat zo'n soort overzicht ook verhuurders die maatschappelijk willen ondernemen kan helpen om hun businesscase rond te krijgen?

Diverse gemeenten maken gebruik van Makelpunt, een online platform waar vraag en aanbod voor cultureel, maatschappelijk en commerciële ruimten samenkomen. Een voorbeeld is Utrecht, waar kerken, maar ook allerlei andere organisaties en inwoners terecht kunnen bij Makelpunt Utrecht als ze een ruimte zoeken dan wel een ruimte willen verhuren.³

- 13) Is het college bereid om ook in Den Haag gebruik te maken van een platform zoals Makelpunt? Zo nee, waarom niet?

Judith Klokkenburg
ChristenUnie/SGP

³ <https://www.makelpunt-utrecht.nl/>

Ik zoek een locatie

+

Ik bied een locatie aan

MAAK DE STAD MOOIER DOOR HAAR TE DELEN

Het Makelpunt is de centrale plek voor mensen en organisaties in Utrecht waar u een ruimte kunt vinden voor culturele, maatschappelijke of commerciële activiteiten.

Magazijn De Zon
Stadhuisbrug 5
3511KP Utrecht
Wijk: Binnenstad

410 614 1

Metaal Kathedraal
Rijksstraatweg 20
3545 NA Utrecht
Wijk: Leidsche Rijn

410 614 3

De Speler
Thorbeckelaan 18C
3552 CS Utrecht
Wijk: Noordwest

266 1125 10

Hulpverlening bij kerken

Van voedselhulp tot taalles en huiswerkbegeleiding: dit doen de Nederlandse kerken voor de armen

In Musselkanaal zijn ze actief voor de Voedselbank, in Helmond zorgen ze voor gratis maaltijden, in Den Haag runnen ze een buurthuis. Kerken rekenen het van oudsher tot hun taak, mensen in nood te helpen.

Maaïke van Houten 30 januari 2023

Kerken krimpen maar de kerkleden die overblijven zijn actiever in de hulp aan armen. Elke drie jaar brengen katholieke en protestantse kerken in kaart wat ze doen om mensen in armoede binnen en buiten de kerk te helpen en elke keer blijkt weer hetzelfde: ze doen alleen maar meer.

Vorig jaar gaven kerkgemeenschappen voor meer dan 40 miljoen euro aan hulp, drie jaar eerder was dat 32 miljoen. Dat geld wordt besteed aan individuele, financiële hulp en aan tal van activiteiten, variërend van inzamelingsacties voor Voedselbanken en gratis maaltijden, tot taalles en huiswerkbegeleiding. En ook al hebben de kerken steeds minder leden, het leeuwendeel van het sociale werk wordt gedaan door vrijwilligers. Hieronder drie voorbeelden.

'Er klopten steeds meer mensen aan met honger'

Caritas 0492 in Helmond

'Wij stellen geen vragen, wij geven gewoon hulp'. Vanuit dat idee kunnen inwoners van Helmond drie keer in de week een gratis maaltijd afhalen bij lokale katholieke kerken. Bij grote nood krijgen ze een dubbele portie mee: dan hebben ze ook de dag erna weer iets gezonds te eten.

Helmond is in de woorden van pastoor Erik Seidel 'niet zo'n rijke stad'. Er is veel werkloosheid, en mensen zijn veelal laag opgeleid. Drie van de vier kerken van zijn parochie staan in een wijk met veel problemen. Ze hebben hun diaconie ondergebracht in Caritas0492.

"Er klopten steeds meer mensen aan met honger. Zij wilden eten", zegt Seidel. Zo'n zes jaar geleden begonnen parochianen daarom te koken. Eén van de kerken had al een professionele keuken, in een andere kerk werd dankzij giften een keuken geplaatst. En een derde kon terecht in het wijkcentrum.

Op maandag, woensdag en vrijdag werd er sindsdien in een van de kerkzalen samen gegeten, zonder dat mensen de beurs hoefden te trekken. In coronatijd zijn dat afhaalmaaltijden geworden, en dat is zo gebleven. Op de drie locaties komen er wekelijks zo'n zestig mensen.

Kerkgangers zitten er niet veel onder de clientèle, als de pastoor er vier of vijf wel eens bij de mis ziet, dan is het veel. Dat doet er voor hem in het geheel niet toe: "Ze komen als mens aan de deur. Omdat ze honger hebben, niet omdat ze lid zijn van de parochie."

"De kracht van de kerk is dat iedereen welkom is", zegt de pastoor. Met één maar: "Drugs en alcohol accepteren we niet. Als iemand zich hier om vijf uur straalbezopen meldt, dan zeggen we: kom maar terug als je nuchter bent."

Een groep van zo'n vijftien tot twintig vrijwilligers maakt een gezonde maaltijd, van voedsel dat overblijft bij de plaatselijke winkels. "Dat is een kwestie van: met je verhaal de boer op, met de manager van de supermarkt praten en dan komt er heel wat los", zegt de pastoor.

De vrijwilligers zijn allemaal mensen uit de kerk, die in Helmond betrekkelijk multicultureel is. Dit vrijwilligerswerk spreekt ze aan, weet de pastoor: “Niet iedereen heeft steeds zin om over Jezus te praten. Deze mensen zijn meer praktisch. Ze doen het vanuit hun hart. Het is de liefde voor Jezus Christus die ons drijft.”

Zelf zit Seidel in het plaatselijke platform armoedebestrijding, waarin de kerk samenwerkt met professionele hulpverlening en met de overheid. Dat samenspel waardeert hij: armoedebestrijding vindt hij geen exclusieve taak voor de overheid. “We klagen allemaal dat we te veel belasting moeten betalen en dat de overheid veel voor ons bedisselt. Maar we schuiven de overheid wel veel toe. De overheid doet al veel aan bestrijding van armoede. Maar het is ook de taak voor de kerk om naar armen om te kijken. Vanuit ons christelijk geloof doen we wat nodig is. Dit is wat God van ons vraagt.”

De maaltijdvoorziening heeft een vaste plek in de kerk en in de gemeente. Hoe lang dat zo blijft, dat kan Seidel niet zeggen. “Je moet niet te ver vooruit willen kijken, we maken geen beleidsplannen. We doen het zolang het kan.”

‘Als kerk hoor je in de maatschappij te staan, vanuit naastenliefde’

Diaconie van de Protestantse Gemeente De Ontmoeting in Musselkanaal

Vorig jaar nog kreeg de protestantse kerk in het Groningse Musselkanaal een mooi cadeau: een schenking van zesduizend euro, voor de diaconie. De sociale poot van deze PKN-kerk kon daarvan mooi de praktische, incidentele hulp betalen die ze geeft aan mensen binnen, maar veel meer nog aan mensen buiten de kerk.

De voorzitter van de diaconie, Siep Schoenmaker (71) was vorige week druk met de flyer voor de nieuwe inzamelingsactie voor vluchtelingen. Die kregen eerder al kleding die zijn kerk had verzameld samen met andere kerken in de gemeente Stadskanaal. Dit keer gaat het om houdbaar voedsel.

Bij het avondmaal in de kerk, vijf keer per jaar, kunnen kerkleden ook eten in blikken en potten kwijt in de hal van de kerk. Dat is dan bestemd voor de Voedselbank. Die zit dichtbij; de kerk is uitgiftepunt, vrijwilligers uit de kerk helpen die draaiend te houden.

De diaconie wil er zijn voor mensen die, zoals Schoenmaker het zegt, tussen wal en schip raken. Hij noemt een gescheiden man of vrouw die nieuwe woonruimte nodig heeft, maar bijvoorbeeld nog geen huursubsidie krijgt. De kerk zorgt dan voor een renteloze lening, die ze later terug kunnen betalen als de toeslag er wel is.

“Dat doen we voor iedereen die erom vraagt”, zegt Schoenmaker, die wel ziet dat mensen zich schamen om hulp van de kerk in te roepen. “Maar dan zeg ik: dat hoeft helemaal niet, iedereen kan dit overkomen.”

Voor mensen aan de onderkant van de samenleving – die er in Stadskanaal veel zijn – is er een ruilwinkel, die voor deze groep gratis kleren heeft. Die worden vooraf gewassen, en de Protestantse Gemeente heeft daar waspoeder voor gegeven. Ze doet ook wel eens boodschappen voor mensen die dat zelf even niet kunnen.

Probleem is wel, zegt Schoenmaker, om in de kerk genoeg mensen te vinden die dit willen doen. De gemeente is vergrijsd, ouderen willen of kunnen dit niet meer. “Het is altijd dezelfde vijver waarin je vist”, zegt Schoenmaker.

Ook daarom vindt hij het belangrijk om samen te werken. Met andere kerken, maar ook met de gemeente en met welzijnsinstellingen. Via de plaatselijke stichting Welstand krijgt de kerk ook wel namen door van mensen die hulp nodig hebben. “Zij zien daar dan de mogelijkheid niet voor, en wij kijken dan of wij wat kunnen”, zegt Schoenmaker.

Of hij het de taak van de kerk vindt? “Tja, ik zou graag zien dat het de overheid zou lukken om alle armen te helpen, maar daar vallen gaten. Daar moet je als kerk inspringen. Als kerk hoor je in de maatschappij te staan, vanuit naastenliefde.”

‘Mensen hoeven bij ons niet van het ene naar het andere loket’

Buurt-en-kerkhuis Shalom in Den Haag

In de winkel in buurt-en-kerkhuis Shalom kunnen klanten van de Voedselbank boodschappen doen die niet voor ze klaar staan, maar die ze zelf uitkiezen. Dertig vrijwilligers zorgen ervoor dat die Voedselbankwinkel goed draait.

Dat wordt allemaal georganiseerd door 75 vrijwilligers én twee beroepskrachten. Heleen Joziasse is er een van. Zij is in dienst van Stek, de stichting voor Stad en kerk. In deze organisatie hebben de Haagse PKN-kerken hun diaconale werk gebundeld. Met 45 professionals en 900 vrijwilligers is het een van de grootste kerkelijke hulpverleningsorganisaties in het land. In Den Haag werkt Stek samen met andere welzijnsinstellingen en de gemeente.

“Wij proberen aandacht te geven die binnen veel instanties moeilijk is”, zegt Joziasse. “Wij zijn niet gebonden aan tijd, en aan protocollen.”

Het buurt-en-kerkhuis doet eigenlijk alles wat niet gedaan wordt door de overheid, vat Joziasse samen. “Maar we doen het onder protest. Alles is zo bureaucratisch en complex, er zijn zo veel regels, alles wordt uitgedrukt in geld. We proberen als buurt-en-kerkhuis tijd te maken, ons uit te strekken naar medemensen, met ze te praten, met ze te lachen. Ze hoeven bij ons niet van het ene naar het andere loket. We proberen de hele mens te zien.”

Lees ook:

In de keuken van de kerk moet vooral voor eenzamen, vluchtelingen en armen worden gekookt

Kerkleden verwachten van hun kerk dat zij eenzamen, vluchtelingen en armen helpen. [Een manier om dat te doen: voor hen koken.](#)